

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným po rekodifikaci

Dle literatury[1] má základní kapitál společnosti[2] trojí funkci, a to funkci měřítka zisku a ztráty společnosti, garanční funkci vůči věřitelům[3] a funkci určení míry účasti společníka na společnosti. Z ekonomického pohledu je však smyslem základního kapitálu zpravidla poskytnout společnosti určité prostředky a umožnit jí tak nastartovat vlastní činnost. Základní kapitál společnosti s ručením omezeným je sice veličinou povinně zapisovanou do obchodního rejstříku,[4] avšak nikoliv neměnnou. V případě změn základního kapitálu se pak většinou jedná o jeho zvýšení.

WEINHOLD LEGAL

Motivem pro zvýšení základního kapitálu mohou být vedle přání vzbuzovat větší důvěryhodnost např. také pravidla tzv. nízké kapitalizace upravující daňovou uznatelnost úroků z úvěrů, zápůjček či dluhopisů mezi spojenými osobami.[5] Pro úplnost je třeba uvést, že vedle zvýšení základního kapitálu mohou společníci do společnosti (do jejího vlastního kapitálu) „nalít“ čerstvé peníze i prostřednictvím příplatku mimo základní kapitál.[6]

V oblasti zvyšování základního kapitálu sice nedošlo s účinností nového občanského zákoníku (dále jen „NOZ“) a zákona o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“) k žádným zásadním změnám, nicméně v následujícím shrnutí si dovoluji na některé novinky upozornit.

Ke zvýšení základního kapitálu ve společnosti s ručením omezeným může dojít pouze na základě usnesení valné hromady (rozhoduje dvoutřetinová většina hlasů, nestanoví-li společenská smlouva jinak), o němž musí být pořízen notářský zápis.[7] Zvýšení základního kapitálu je možné (i) převzetím vkladové povinnosti ke zvýšení dosavadních vkladů nebo k novému vkladu, (ii) z vlastních zdrojů nebo (iii) kombinací předchozích způsobů.

Výše zmíněné usnesení valné hromady by mělo v souladu s § 223 ZOK obsahovat minimálně:

- a) částku, o níž se základní kapitál zvyšuje;
- b) lhůtu pro převzetí vkladové povinnosti;
- c) určení druhu podílů, připadá-li nový vklad společníka na nový podíl;
- d) popis nepeněžitěho vkladu a částku, která se započítává na emisní kurs společníka;[8]
- e) lhůtu pro splnění odevzdání/převzetí kmenového listu.

Vzhledem k tomu, že pozvánka na valnou hromadu společnosti s ručením omezeným musí obsahovat i návrhy usnesení valné hromady,[9] můžeme dovodit, že výše uvedené náležitosti musejí být obsaženy rovněž v této pozvánce.

Jak je patrné, odlišnosti oproti úpravě obsažené v obchodním zákoníku pramení především z toho, že

již není stanovena minimální výše vkladu (resp. je jí 1 Kč), z možnosti vydávat na podíl kmenový list a ze skutečnosti, že společník může vlastnit více podílů. Z usnesení valné hromady tedy musí mimo jiné vyplývat, zda společník pouze zvyšuje svůj podíl (vklad), nebo zda se bude na společnosti účastnit dalším podílem a v případě, že společenská smlouva připouští různé druhy podílů, měl by být určen i jeho druh. Se souhlasem valné hromady může vkladovou povinnost převzít i osoba, která dosud společníkem není.[10]

Zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku je, s výjimkou případů, kdy je zvyšováno z vlastních zdrojů, nově pouze deklaratorní (na rozdíl od jeho snížení). Účinky zvýšení však nemohou nastat dříve než je vklad splacen/vnesen a později, než je nová výše základního kapitálu zapsána do obchodního rejstříku.[11]

V případě zvýšení základního kapitálu převzetím vkladové povinnosti zůstalo zachováno pravidlo, že společníci mají přednostní právo k účasti na zvýšení základního kapitálu v poměru dle svých podílů pouze v případě, že se zvyšuje peněžitými vklady. S ohledem na úpravu (nebo spíše neúpravu) v NOZ je však možné vzdát se přednostního práva i s účinky do budoucna (NOZ již na rozdíl od předchozího občanského zákoníku nezakazuje vzdát se budoucích práv).

Stejně jako dříve se vkladová povinnost přebírá písemným prohlášením s úředně ověřenými podpisy, které musí, kromě výše popsaných náležitostí usnesení valné hromady, v případě nových společníků obsahovat i jejich prohlášení, že přistupují ke společenské smlouvě společnosti.[12] Nebyla-li povinnost k novému vkladu nebo ke zvýšení vkladu převzata ve lhůtě určené v usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu, vkladová povinnost zaniká.[13] V takovém případě vzniká společnosti povinnost vrátit dosud splacené emisní kursy spolu s obvyklým úrokem.[14] Ač to zákon výslovně nezmiňuje, bude způsob splnění vkladové povinnosti typicky upraven ve smlouvě o vkladu, která bude uzavřena mezi společností a vkladatelem. Z důvodů právní jistoty lze doporučit, aby rovněž tato smlouva byla schválena valnou hromadou společnosti.

Samotné splnění vkladové povinnosti, resp. přechod vlastnického práva k předmětu vkladu na společnost, je i pro případy zvýšení základního kapitálu v souladu s odkazem v § 29 upraven v obecných ustanoveních ZOK. Vklady mohou být buď peněžité (splácejí se) nebo nepeněžité (vnášejí se). V případě společnosti s ručením omezeným i akciové společnosti stanoví ZOK[15] stejně jako dříve obchodní zákoník,[16] že vklady spočívající v provedení prací nebo služeb jsou nepřipustné.[17] Rovněž shodně s dřívější právní úpravou nemůže být pohledávka společníka proti společnosti předmětem nepeněžitého vkladu, lze ji však započíst oproti pohledávce na splacení peněžitého vkladu, a to písemnou smlouvou, jejíž návrh schválila valná hromada.[18] Novinkou je jmenování znalce pro určení ceny nepeněžitého vkladu jednatelem namísto soudem.[19] ZOK již nestanoví, že nepeněžitý vklad musí být v důležitém zájmu společnosti, nicméně i dle ZOK jsou jednatelé povinni předložit valné hromadě písemnou zprávu s odůvodněním zvýšení nepeněžitým vkladem a jeho výše.[20]

K movitým věcem nabyde (existující) společnost vlastnické právo již účinností smlouvy o vkladu (subsidiarita NOZ a translativní účinky smlouvy), je-li uzavírána a nebude-li v ní sjednáno jinak.[21] V případě nemovitých věcí společnost nabyde vlastnické právo až vkladem do katastru nemovitostí.

Komplikovanější je situace v případě, kdy je předmětem vkladu obchodní závod. Závod je věc hromadná, tvořená jak věcmi movitými (včetně práv a dluhů), tak věcmi nemovitými. Vlastnické právo společnosti je nabýváno k závodu jako celku. Jedná se o změnu oproti předchozímu pojetí, kdy obchodní zákoník[22] vázal okamžik přechodu vlastnického práva k nemovitým věcem, které jsou součástí závodu, na zápis do katastru nemovitostí. Účinnost vkladu závodu je dle § 21 odst. 1 ZOK vázána na účinnost smlouvy o vkladu, přičemž na tuto smlouvu se přiměřeně použijí ustanovení NOZ upravující koupi závodu.[23] Drobná nejjasnost ohledně okamžiku účinnosti smlouvy o vkladu však

nastává v případech, kdy je kupující zapsán ve veřejném rejstříku. Vzhledem k tomu, že společnost s ručením omezeným se do obchodního rejstříku zapisuje ze zákona, bude se o tuto situaci jednat v případě vkladu závodu do jejího základního kapitálu vždy. V těchto případech totiž kupující (společnost) nabývá vlastnické právo k závodu jako celku „**zveřejněním údaje** o tom, že **uložil doklad** o koupi (vkladu) závodu do sbírky listin dle jiného právního předpisu.“[24] Dle mého názoru plyne z jazykového vyjádření tohoto ustanovení, že má být zveřejňován údaj (oznámení) o tom, že byl uložen doklad (a ne doklad samotný), čehož lze dosáhnout pouze zveřejněním v obchodním věstníku. Tento závěr však není v praxi přijímán zcela jednoznačně. Alternativní výklad nabízí § 3018 NOZ a odkaz na § 13 odst. 1 nařízení vlády č. [351/2013](#) Sb., ze kterého by mohlo být dovozováno, že ke „zveřejnění údaje o tom, že doklad o koupi závodu byl uložen ve sbírce listin obchodního rejstříku“ dochází již v okamžiku, kdy se tento doklad stane přístupným dálkovým způsobem (je vložen do elektronické verze sbírky listin). Dokladem o vkladu závodu nemusí být nutně smlouva (pro smlouvu o koupi závodu ostatně není předepsána písemná forma), ale může to být např. potvrzení o převzetí závodu podepsané smluvními stranami, které bude na smlouvu odkazovat.

V souladu s výše uvedeným je sice vlastnické právo k nemovitostem, které jsou součástí závodu, do katastru nemovitostí zapisováno vkladem, ten je však pouze deklaratorní. V této souvislosti pouze na okraj poznamenávám, že v důsledku vkladu závodu, jehož součástí jsou nemovité věci, vznikne vkladatelům povinnost zaplatit daň z nabytí nemovitých věcí. Dřívější osvobození vkladu nemovitosti do základního kapitálu za předpokladu, že účast společníka nezanikne dříve, než do pěti let od vkladu, totiž bylo od 1. ledna 2014 zrušeno.

V souvislosti se zvýšením základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti je nutné připomenout, že nemůže být zvýšeno o částku vyšší, než kolik činí rozdíl mezi vlastním a základním kapitálem společnosti.[25] Dále je třeba upozornit na nutnost auditovat účetní závěrku, na jejímž základě je základní kapitál z vlastních zdrojů zvyšován, a to bez ohledu na skutečnost, zda společnost jinak povinnému auditu podléhá či nikoliv.[26]

Můžeme uzavřít, že problematika zvyšování základního kapitálu nedoznala v důsledku rekodifikace tak výrazných změn jako některé jiné právní instituty. Za pozitivní lze označit především upuštění od nutnosti jmenování znalce za účelem ocenění nepeněžitého vkladu soudem a celkovou detailnější úpravu procesu zvýšení základního kapitálu ve srovnání s obchodním zákoníkem.

Václav Smetana

[Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

-
- [1] Dědič a kol: Právo obchodních společností. Prospektrum, 1998, s. 93.
- [2] Pojmem „společnost“ se dále rozumí „obchodní společnost“.
- [3] Byť byla garanční funkce základního kapitálu značně diskutabilní již v době obchodního zákoníku, v případě společnosti s ručením omezeným s minimálním základním kapitálem (vkladem) ve výši 1 Kč o ní již dle mého názoru nemůže být řeč vůbec.
- [4] Viz ustanovení § 48 odst. 1 písm. a) zákona 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících.
- [5] Viz např. ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů.
- [6] Příplatek mimo základní kapitál je v zákoně výslovně upraven sice pouze v případě společnosti s ručením omezeným, avšak o možnosti jeho využití i v případě akciové společnosti je za současné právní úpravy všeobecně přijímána.
- [7] Vzhledem k tomu, že ve většině případů již nebude mít zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku konstitutivní povahu, povinnost formy notářského zápisu bude dovozena z ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.
- [8] Emisním kursem se dle ustanovení § 15 odst. 4 ZOK rozumí vklad a vkladové ážio (u akciové společnosti nazývané emisní ážio). Částka, která se započítává na emisní kurs, nesmí být vyšší než ocenění uvedené v posudku znalce nebo ocenění podle § 468 nebo 469 ZOK (viz ustanovení § 144 odst. 2 ZOK).
- [9] Viz ustanovení § 184 odst. 1 ZOK.
- [10] Viz ustanovení § 222 ZOK.
- [11] Viz ustanovení § 216 odst. 2 ZOK.
- [12] Viz ustanovení § 224 odst. 2 ZOK.
- [13] Vkladová povinnost zaniká rovněž v případě, že ani do dvou měsíců od rozhodnutí valné hromady nebyl podán návrh na zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku či v případě, že návrh na zápis nové výše základního kapitálu byl rejstříkovým soudem zamítnut či uplynutím lhůty 2 měsíců od právní moci rozhodnutí o jeho odmítnutí rejstříkovým soudem (viz ustanovení § 218 ZOK).
- [14] Viz ustanovení § 225 odst. 2 ZOK:
- [15] Viz ustanovení § 17 odst. 1 ZOK.
- [16] Viz ustanovení § 59 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník.
- [17] Práce nebo služby však mohou být za určitých podmínek vneseny jako nepeněžitý vklad do veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti a družstva.
- [18] Viz ustanovení § 21 odst. 3 ZOK a § 224 odst. 3 ZOK.
- [19] Viz ustanovení § 143 odst. 1 ZOK. Alternativní možnosti ocenění vkladu jsou upraveny v ustanovení § 468 až 473 ZOK. Tyto způsoby ocenění není možné využít při založení společnosti, ale právě jen při zvyšování základního kapitálu.
- [20] Viz ustanovení § 219 odst. 2 ZOK.
- [21] Dle mého názoru se v případech zvyšování základního kapitálu neuplatní ustanovení ZOK o správci vkladu, neboť ten může být předán přímo společnosti, naopak by se měla uplatnit ustanovení § 1099 NOZ.
- [22] Viz ustanovení § 483 odst. 3 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník.
- [23] Ustanovení § 2175 - 2183 NOZ.
- [24] Viz ustanovení § 2180 odst. 1 NOZ.
- [25] Viz ustanovení § 228 ZOK.
- [26] Viz ustanovení § 231 odst. 1 ZOK.

Další články:

- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)